

ДІДЕНКО А. О.,

здобувач

(Науково-дослідний інститут
публічного права)

ORCID ID: 0009-0009-7193-0110

УДК 342.9:35.07:343.352

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.5.110>**СУТНІСТЬ БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ КОРУПЦІЄЮ: НА ОСНОВІ
ДОКТРИНАЛЬНИХ ПІДХОДІВ ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ЗАХІДНИХ ВЧЕНИХ**

У статті виявлено та узагальнено сутність боротьби з організованою корупцією на основі доктринальних підходів вітчизняних та Західних вчених. Зазначено, що організована корупція має системний характер і не зводиться до окремих протиправних діянь, а функціонує як стійка ієрархічна структура, вкорінена в інституції публічної влади, бізнесу та кримінальних мереж. Її мережеві зв'язки ґрунтуються на стабільних правилах поведінки, що забезпечує передбачуваність та відтворюваність корупційних схем. Інституціоналізація корупційних практик перетворює органи публічної влади з правових механізмів публічного адміністрування на інструменти приватного протиправного збагачення. У роботі підкреслюється, що індивідуальне кримінальне переслідування не здатне зруйнувати сталу антикультуру, яка забезпечує безперервність функціонування організованої корупції. Зосереджено увагу на тісному зв'язку між організованою корупцією та організованою злочинністю, які взаємодіють з метою легітимації злочинної діяльності. Наголошено, що корупційні схеми не обмежуються національними межами, а формують транснаціональні мережі, що використовують офшорні юрисдикції, подвійне громадянство та міжнародні правові інструменти для уникнення відповідальності. Виявлено, що корупція проникає в кадрову політику, бюджетні рішення, регуляторну діяльність і трансформує адміністративну логіку в інтересах вузького кола бенефіціарів. Особливу увагу приділено ролі політичного патронажу як чинника стабільності корупційних структур. Розкрито використання сучасних цифрових технологій як інструменту як приховування, так і реалізації корупційної активності. Стверджується, що організована корупція не лише викривлює економіку, а й руйнує легітимність публічної влади, породжуючи недовіру, політичний радикалізм і громадянську апатію.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, адміністративна процедура, інструмент публічного адміністрування, запобігання, корупція, кримінальне переслідування, норм адміністративного права, організована злочинність, отримання неправомірної винагороди, попередження, протиправне збагачення, спосіб, цифрова технологія

Didenko A. O. The essence of the fight against organized corruption: based on the doctrinal approaches of domestic and Western scholars

The article identifies and generalizes the essence of combating organized corruption based on doctrinal approaches of domestic and Western scholars. It is noted that organized corruption has a systemic nature and is not limited to isolated unlawful acts but functions as a stable hierarchical structure rooted in public institutions, business, and criminal networks. Its networked connections are based on stable rules of conduct, ensuring the predictability and reproducibility of corrupt

schemes. The institutionalization of corrupt practices transforms public authorities from legal mechanisms of public administration into instruments of unlawful private enrichment. The study emphasizes that individual criminal prosecution is insufficient to dismantle the entrenched anti-culture that ensures the continuity of organized corruption. The paper focuses on the close link between organized corruption and organized crime, which interact to legitimize criminal activity. It is emphasized that corrupt schemes transcend national borders, forming transnational networks that use offshore jurisdictions, dual citizenship, and international legal instruments to evade accountability. It is revealed that corruption infiltrates personnel policy, budgetary decisions, and regulatory activities, transforming the administrative logic to serve the interests of a narrow circle of beneficiaries. Special attention is given to the role of political patronage as a factor in stabilizing corrupt structures. The use of modern digital technologies is disclosed both as a means of concealment and a tool for implementing corrupt activities. The article argues that organized corruption not only distorts the economy but also undermines the legitimacy of public authority, fostering distrust, political radicalism, and civic apathy.

Key words: *administrative liability, administrative procedure, anticorruption prevention, corruption, criminal prosecution, digital technology, instrument of public administration, means, norm of administrative law, organized crime, receipt of unlawful reward, unlawful enrichment, warning.*

Вступ. Організована корупція стала одним із безпечніших викликів для національного розвитку та демократичного врядування. Її наслідки охоплюють політичну, економічну та правову сфери, підриваючи довіру до публічної влади. У багатьох країнах саме організована корупція перешкоджає реалізації реформ, зменшує ефективність антикризових заходів та дестабілізує інститути. Вона створює паралельні системи впливу, що діють поза межами демократичної легітимності. Дослідження UNODC, G20, а також західних і українських авторів свідчать про потребу багатовимірної підходу до викорінення цього явища. Йдеться про комплексну взаємодію юридичних, адміністративних, освітніх та громадянських механізмів. У такому контексті вивчення сутності організованої корупції набуває ключового значення для формування стратегій національної безпеки та публічного адміністрування.

У період повномасштабної російсько-української війни проти України питання ефективного врядування стає критично важливим для обороноздатності та стабільності. Організована корупція може істотно знизити спроможність держави до ефективної мобілізації ресурсів та ухвалення оперативних рішень. Корупційні схеми у сфері закупівель, логістики, публічних фінансів та воєнної допомоги ставлять під загрозу реалізацію стратегічних оборонних ініціатив. Злочинні мережі, які проникають у структури влади, здатні впливати на ухвалення рішень у спосіб, що не відповідає інтересам національної безпеки. Крім того, така корупція деморалізує суспільство, сприяє зневірі громадян і руйнує довіру до державних інституцій у найскладніший період історії. Боротьба з організованою корупцією в умовах війни – це не лише питання правопорядку, а й чинник нашої Перемоги. Відтак, держава має забезпечити особливий режим прозорості, підзвітності та невідворотності покарання в умовах воєнного часу.

Інтеграція України до Європейського Союзу та НАТО прямо пов'язана з рівнем доброчесності й підзвітності публічного адміністрування. Організована корупція є несумісною з принципами верховенства права, прав людини та функціонування відкритого демократичного суспільства. Європейські інституції неодноразово підкреслювали, що прогрес у реформах антикорупційної сфери є ключовим критерієм для подальшого зближення з ЄС. НАТО, у свою чергу, вимагає від держав-членів чітких механізмів громадянського і парламентського контролю над сектором безпеки й оборони. Україна повинна довести свою спроможність викорінювати корупційні практики не лише декларативно, а й інституційно.

Публічне адміністрування має базуватись на ефективних, прозорих, цифрових механізмах, які унеможливають корупцію як явище. Тільки за цих умов євроатлантична інтеграція буде не лише стратегічною метою, а й досяжною реальністю.

Незважаючи на поширеність явища, в українському правовому полі досі відсутнє чітке визначення терміна «організована корупція». Це створює труднощі в доктринальному аналізі, правозастосуванні та кримінальному переслідуванні таких форм зловживань.

Огляд останніх досліджень. Наукова думка, зокрема позиції В. Гарматюка, В. Паутова, С. Лазаренка, Б. Едгардо, С. Роуз-Акерман та інших, підкреслює, що організована корупція має особливу структурну природу. Вона охоплює системні, стійкі, багаторазові форми зловживань з чітким розподілом ролей, ієрархією та технологією уникнення відповідальності. Категорія «організована корупція» повинна бути інкорпорована в адміністративне право та кримінальне законодавство як самостійна підстава правової відповідальності. Її визначення має включати ознаки координації дій, інституціональної стабільності та впливу на процеси публічного управління. Це дозволить не лише системно досліджувати явище, а й створити ефективні механізми його виявлення, профілактики та викорінення.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі доктринальних поглядів українських, західних учених, міжнародних джерел та чинного вітчизняного законодавства виявити та узагальнити правову природу сутності боротьби з організованою корупцією.

Виклад основних положень. Досить точно та спеціально формує аналізовані нами проблематику Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC), що спеціалізованим органом системи ООН, що займається протидією наркотикам, організованій злочинності, корупції та тероризму. Воно координує реалізацію міжнародних конвенцій, розробляє політики та надає технічну допомогу державам-членам. UNODC ініціювало програму «Освіта для справедливості» (E4J), в межах якої створено серію університетських модулів для викладання студентам питань верховенства права. UNODC визнає, що корупція є фундаментальним чинником, який «підтримує існування організованої злочинності», дозволяючи злочинним групам захищатися від правоохоронних органів. Корупційні практики, як-от підкуп митників, поліції, суддів чи політиків, створюють сприятливе середовище для процвітання організованої злочинності [1].

Вітчизняний вчений В. Гарматюк корупцію розглядає як комплексне соціально-правове явище, що включає зловживання владою для приватної вигоди. Вона є перешкодою ефективному функціонуванню державних інститутів. Корупція викликає втрату довіри громадян до влади. Вона впливає на соціальну справедливість, економічну стабільність і міжнародний імідж держави. Автор наголошує на потребі її системного подолання. Корупція вченим розглядається системне явище, яка може бути інституціоналізованою. Це свідчить про наявність елементів організованості у корупційних діяннях. Індивідуальні правопорушення поступаються місцем структурованим схемам [2].

Отже з урахуванням наукових підходів В. Гарматюк організована корупція характеризується системністю та стійкими зв'язками в межах інституцій. Вона є не лише сукупністю правопорушень, а й проявом девіантної адміністративної практики. Це не просто юридична, а політико-адміністративна проблема. Організована корупція – це вкорінене викривлення публічного адміністрування.

У публікації В. Паутов визначає корупцію як глобальну загрозу, що підриває легітимність інститутів публічного адміністрування. Корупційні практики спотворюють механізми прийняття рішень та блокують економічний розвиток. У дослідженні акцентується, що ізолювана боротьба держави з корупцією є малоефективною через транскордонний характер цього явища. Підкреслюється потреба у консолідації міжнародних зусиль, що дозволяє підвищити ефективність антикорупційної політики. Таким чином, корупція постає не лише як внутрішнє соціально-правове явище, а як виклик глобального масштабу. Автор вказує на тісний зв'язок між корупцією та організованою злочинністю. Організовані злочинні угруповання активно використовують корупційні канали для впливу на органи влади, зокрема правоохоронні та судові структури. В. Паутов наголошує, що саме такі структури

мають найбільшу здатність до системної деструкції державного апарату. Досвід інших країн демонструє, що корупція часто є базовим механізмом функціонування злочинних об'єднань. У цьому контексті боротьба з організованою злочинністю передбачає, в першу чергу, руйнування її корупційної інфраструктури[4]

Отже, з урахуванням точки зору В. Паутова можна зробити висновок, що організована корупція це системне зрощення державного апарату з кримінальними інтересами, що породжує постійну загрозу для публічного порядку. Це явище не може бути подолане лише кримінально-правовими заходами – воно потребує комплексного підходу. До такого підходу входять законодавчі зміни, інституційні реформи, підвищення етичної культури держслужбовців та міжнародна співпраця. Успішні приклади інших країн демонструють, що боротьба з організованою корупцією має бути інтегрована в загальну систему публічного адміністрування. Відтак, організована корупція є особливим видом системної загрози, що потребує публічно-правового, а не лише кримінального реагування.

Як пишуть в своїй статті професорка Єльського університету (США) Сьюзен Роуз-Акерман (Susan Rose-Ackerman) та Бонні Дж. Паліфка (Bonnie J. Palifka) дослідниця та викладачка в Tecnológico de Monterrey (Мексика) корупція це зловживання публічною посадою задля особистої вигоди. Вона охоплює широкий спектр проявів – від хабарництва до nepotизму та зловживань владою. Авторки підкреслюють, що корупція підриває ефективність уряду, справедливість правової системи та довіру громадян. Зазначається, що корупція може існувати на рівні взаємодії громадян із чиновниками або у вигляді системної взаємопов'язаності державних структур. Її наслідки призводять до зниження якості державних послуг, перерозподілу ресурсів і послаблення верховенства права [5].

С. Лазаренко, К. Бабенко вважають, що корупція трактується як антисоціальне явище, що підриває довіру громадян до публічної влади та негативно впливає на ефективність управління. Корупційні діяння мають не лише правовий, але й глибокий соціальний вимір, оскільки формують культуру безвідповідальності. Також наголошується на тому, що наслідки корупції відчутні у всіх сферах суспільного життя – від економіки до освіти. Корупція розглядається як перешкода розвитку демократичних інститутів та реалізації прав людини. У контексті публічного адміністрування корупція визначається як загроза легітимності рішень органів влади. Вчені вказують на системний характер корупційних діянь. Однією з форм корупції, що може бути проявом співпраці між публічними службовцями й організованими структурами. Стійкі корупційні практики існують не ізольовано, а в умовах взаємодії між різними суб'єктами, що координують свої дії для отримання неправомірної вигоди [6]

Отже, з урахуванням наукових підходів С. Лазаренко, К. Бабенко організована корупція у висновках публікації подається як системне та стійке явище, що інтегрується в управлінські процеси та адміністративні структури. Вона має характер взаємопов'язаних дій суб'єктів, які зловживають своїми повноваженнями в інтересах певних груп. Протидія такому явищу потребує не тільки правових, а й організаційних заходів – створення спеціалізованих органів, проведення антикорупційного моніторингу, вдосконалення кадрової політики. Корупція як форма структурованої протиправної взаємодії в межах публічного сектора.

С. Роуз-Акерман, Б. Дж. Паліфка підкреслюють значення правових норм, що встановлюють відповідальність посадовців та компаній за корупційні правопорушення. Особливу увагу приділено необхідності прозорості у фінансуванні політичних партій та держзакупівлях. Вказано, що в багатьох країнах, попри наявність формального законодавства, існують серйозні проблеми з його ефективним виконанням. Ефективність антикорупційного законодавства залежить не лише від норм, але й від незалежності судової влади та правоохоронних органів. Серед основних принципів боротьби з корупцією визначено прозорість, підзвітність, участь громадянського суспільства та неупереджене правосуддя. Особливо наголошено на ролі незалежних антикорупційних інституцій, які мають бути забезпечені ресурсами та політичною автономією [5].

Отже, виходячи з таких правових наукових позицій С. Роуз-Акерман Б. Дж. Паліфка боротьба з організованою корупцією вимагає системної та багатовимірної державної, політичної та правової стратегії. Необхідно охоплювати як сторону пропозиції, так і сторону попиту на корупційні дії, зосереджуючись не лише на окремих правопорушеннях, а й на інституційних стимулах. Правових санкцій недостатньо без незалежних органів правозастосування та судової влади. Організована корупція глибоко вкорінена в політичних та економічних мережах, що зумовлює потребу в реформах прозорості, підзвітності та демократичної участі. Стійкі результати можливі лише тоді, коли антикорупційна політика стає складовою ширших реформ врядування, які узгоджують інтереси влади з принципами публічної доброчесності.

Б. Едгардо (Buscaglia, Edgardo) – аргентинсько-американський науковець, що спеціалізується на економічному аналізі права та питаннях протидії організованій злочинності й корупції. Він відомий як експерт з питань судової реформи та ефективності правових інститутів, працював консультантом у структурах ООН, Світового банку та урядових органах багатьох країн. У статті «The Paradox of Expected Punishment», опублікованій у *Review of Law & Economics* (2008), аналізує, чому суворе покарання не завжди веде до ефективного приборкання організованої злочинності. Він доводить, що без глибоких інституційних і правових змін навіть найбільш репресивні заходи можуть не дати очікуваних результатів. Корупція визначається як системна проблема, що полягає у залученні публічних службовців до протиправної діяльності. Автор наголошує, що така діяльність рідко відбувається ізольовано – навпаки, вона часто пов'язана із взаємодією з організованими злочинними структурами. Це створює потужний «інституційний симбіоз», у якому корупція стає засобом досягнення цілей як злочинців, так і представників влади. Наслідком такої взаємодії є підрив верховенства права, розмивання функціонування державних інституцій та економічна деградація [7].

Отже, виходячи з наукових поглядів Б. Едгардо можна узагальнити що, ефективна протидія організованій корупції можлива лише за умов цілісного, міждисциплінарного підходу. Такий підхід має об'єднувати юридичні механізми, економічні інструменти та соціальні програми для нейтралізації причин і наслідків корупції. Бускаглія наполягає, що боротьба з корупцією не може зводитися лише до кримінального переслідування – вона повинна охоплювати питання державного управління, політичної відповідальності та розвитку людського капіталу.

Боротьба з організованою корупцією контексті боротьби з організованою злочинністю, як це викладено у Принципах G20, становить пріоритетний напрям міжнародної безпеки та вимагає комплексного підходу, що охоплює не лише традиційні антикорупційні заходи, а й спеціалізовані інструменти для протидії транснаціональним злочинним об'єднанням. Документ наголошує, що організована корупція є глибоко вкоріненою системою, в якій злочинні угруповання, використовуючи хабарництво, шантаж і змови, проникають у державні та приватні інституції з метою отримання влади, ресурсів і безкарності. У цьому контексті основними способами протидії визнаються створення єдиних інформаційних платформ для виявлення підозрілих транзакцій, розвиток механізмів захисту викривачів, узгодження національних правових рамок з міжнародними стандартами та реалізація просвітницьких кампаній серед населення [8].

М. Роу (Marek Rowe), С. Акман (Sevgi Akman), Д. Сміт (David Smith), А. Томісон (Anthony Tomison) дослідники, пов'язані з вищими навчальними закладами Великої Британії присвятили свою спільну наукову працю глибокому аналізу зв'язку між корупцією та організованою злочинністю, зосереджуючи увагу на нормативному забезпеченні, вразливості інституцій та практиках подолання цих явищ. Автори застосовали міждисциплінарний підхід до вивчення корупційних практик у публічному секторі, зокрема в поліції, місцевому самоврядуванні та будівельній галузі. Вони аналізують не лише масштаби, а й соціальні механізми корупційної взаємодії між злочинними структурами й державними органами [9].

Українські вчені К. Возняковська, Д. Біленець, В. Марчук визначають корупцію як загроза, що дестабілізує систему публічного адміністрування та негативно впливає на сталий

розвиток держави. Підкреслюють, що корупційні дії підривають довіру громадян до органів державної влади, створюють нерівні умови для бізнесу та перешкоджають економічному зростанню. Корупція розглядається не лише як правове, а й як соціально-економічне явище, що призводить до викривлення механізмів розподілу ресурсів. Особливу увагу звернено на зв'язок між корупцією та неефективністю адміністрування в державному секторі. Автори наголошують, що організовані злочинні угруповання використовують корупційні схеми для проникнення у сферу господарських відносин. Зокрема, через хабарництво, фіктивні тендери та використання підконтрольних юридичних осіб вони отримують неправомірні переваги на ринку [10].

Отже, виходячи з наукових позицій К. Возняковська, Д. Біленець, В. Марчук можна узагальнити, що організована корупція – це взаємопов'язане явище, що об'єднує структуровану злочинність з корумпованими елементами в органах влади. Вона функціонує як цілісна система, що забезпечує стабільне відтворення незаконної вигоди в економічній сфері. Для її подолання потрібен комплексний підхід, що включає юридичні, організаційні та технологічні компоненти. Необхідна синергія між державою, громадянським суспільством та міжнародними організаціями

М. Роу, С. Акман, Д. Сміт, А. Томісон підкреслюють що, організована злочинність визначається як скоординована злочинна діяльність, що здійснюється структурованими групами для отримання прибутку, часто із залученням корумпованих чиновників. Наголошують, що сучасна організована злочинність виходить за межі традиційного гангстеризму, охоплюючи економічні, фінансові та адміністративні структури. Вони фіксують існування «гібридних» мереж, де злочинні елементи активно використовують легальні механізми – наприклад, корпоративне право – для прикриття незаконної діяльності. При цьому корупція розглядається як каталізатор, що дозволяє злочинним угрупованням уникати відповідальності й отримувати адміністративний захист [9].

Висновки: на основі вище зазначених матеріалів може зробити узагальнення що організована корупція як системне характеризується наступними сутнісними рисами:

- вона функціонує не як одиничне порушення, а як постійне та впорядковане явище. Вона вкорінена в інституціях публічної влади та економіки, де має чітко вибудовану ієрархію. Корупційні зв'язки не є випадковими – вони формують мережі зі стабільними правилами поведінки. Системність полягає у регулярному характері зловживань, які забезпечують доступ до ресурсів, інформації або ухилення від відповідальності;

- корупційні схеми в межах організованої корупції закріплюються як частина функціонування органів влади або бізнесу. З часом вони стають звичними або навіть очікуваними в управлінських процесах. Інститути втрачають свою законну функцію й перетворюються на механізм забезпечення приватної вигоди. Навіть при зміні керівництва такі схеми можуть зберігатися завдяки стійкій адміністративній антикультурі. Інституціоналізація корупції унеможливорює боротьбу з нею за допомогою суто індивідуального кримінального переслідування. Вона вимагає глибинних адміністративно-правових трансформацій;

- корупція не лише впливає на окремі рішення, а й проникає у логіку функціонування адміністративного апарату. Вона впливає на кадрову політику, визначення бюджетних пріоритетів, регуляторну політику. Це призводить до викривлення функцій державних органів – замість служіння публічним інтересам вони починають обслуговувати приватні. У деяких випадках відомства створюються або трансформуються виключно для прикриття корупційних дій. Таке адміністративне проникнення вимагає не лише юридичної відповідальності, а й реформи управлінських структур. Це вимагає встановлення ефективних запобіжників через інститути громадського контролю;

- організована корупція існує завдяки підтримці з боку політичних еліт або окремих високопосадовців. Політики часто виступають як бенефіціари або «дах» корупційних мереж. Участь політиків забезпечує безкарність, лобізм, виключення з антикорупційного нагляду. Це також призводить до законодавчої деформації – ухвалюються норми, які легітимізують або маскують корупційні схеми. Така політико-корупційна симбіоза порушує

засади верховенства права. Усунення цього чинника можливе лише за умови незалежності суду, медіа та громадянського суспільства;

– сучасна організована корупція використовує інноваційні технології, зокрема цифрові платформи, криптовалюти та анонімні канали зв'язку. Це дозволяє приховувати транзакції, ускладнює аудит, мінімізує ризики викриття. Крім того, зловмисники проникають у державні електронні системи для маніпуляції даними (тендери, реєстри, бюджетні системи). Технологічна модернізація управління, на жаль, не завжди супроводжується антикорупційними заходами. Внаслідок цього державні електронні сервіси можуть самі стати інструментом зловживань/

Отже, організована корупція є системним явищем, що функціонує на основі сталих зв'язків між державними структурами, приватним сектором і злочинними угрупованнями. Вона не є сукупністю окремих правопорушень, а формує цілісну структуру, вкорінену в адміністративну та економічну систему держави. Однією з її основних ознак є ієрархічність і передбачуваність дій учасників, що забезпечують безперервність протиправної вигоди. Інституціоналізація корупційних схем призводить до того, що вони сприймаються як «норма» службової поведінки посадових осіб. Організована корупція активно взаємодіє з організованою злочинністю, забезпечуючи останній політичне прикриття та правовий захист. Вона має транснаціональний характер, що потребує міжнародної правової координації для ефективної протидії. Проникнення корупції в логіку функціонування публічного апарату призводить до заміни публічних інтересів приватними. Важливою умовою існування організованої корупції є наявність політичного патронажу, що гарантує безкарність. Сучасні технології, зокрема електронні платформи, часто стають як засобом виявлення, так і прикриттям корупційної діяльності. Економічна мотивація цієї форми корупції полягає у доступі до фінансових ресурсів і контролі над бюджетними потоками. Найбільш загрозливим наслідком є руйнація публічної легітимності держави й втрата довіри громадян до інститутів влади.

Список використаних джерел:

1. Links between organized crime and corruption. Module 4. United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). 2018. URL: <https://www.unodc.org/e4j/en/organized-crime/module-4/key-issues/links-to-corruption.html>
2. Гарматюк В.О. Теоретично-правові аспекти протидії корупції в Україні. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. №4. С. 17–21. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.04.2>
4. Паутов В.О. Впровадження провідного зарубіжного досвіду діяльності органів протидії корупції в Україні. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2020. №15. С. 115–120. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-5240-2020-15-22>
5. Rose-Ackerman S., Palifka B.J. Corruption and Government: Causes, Consequences, and Reform. Cambridge: Cambridge University Press, 2016. 2nd ed. 520 p. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9781139962933>
6. Лазаренко С.Ж., Бабенко К.А. Організаційно-правові аспекти протидії корупційним діям. Сайт Шостого апеляційного адміністративного суду. URL: <https://6aas.gov.ua/ua/proekty/articles/b/561-organizatsijno-pravovi-aspekti-protidiji-koruptsijnim-diyannjam.html>
7. Buscaglia E. (2008). The Paradox of Expected Punishment: Legal and Economic Factors Determining Success and Failure in the Fight Against Organized Crime. Review of Law & Economics, 4(1) P. 1-18.
8. United Nations Office on Drugs and Crime. (2021). G20 High-Level Principles on Corruption related to Organized Crime. UNODC. Retrieved from https://www.unodc.org/documents/corruption/G20-Anti-Corruption-Resources/Principles/2021_G20_High-Level_Principles_on_Corruption_related_to_Organized_Crime.pdf
9. Rowe M., Akman S., Smith, D., & Tomison A. (2013). Corruption and Organised Crime in the UK. Retrieved from <https://eprints.bbk.ac.uk/6512/>
10. Возняковська К.А., Біленець Д.А., Марчук В.В. Антикорупційні механізми у системі публічного адміністрування як засіб боротьби з організованою злочинністю в сфері господарювання. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2024. №84. С. 43–50. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.3.6>

